

ГЛУБАСНИК

РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ

ГОДИНА XLV — БРОЈ 11

БЕОГРАД, 28. МАРТ 1989.

Цена овог броја 1.300 динара
Годишња претплата 104.000 д (еквивалент)
Рок за рекламацију 14 дана

119

На основу члана 431. Устава Социјалистичке Републике Србије,

Скупштина Социјалистичке Републике Србије, на седницама Већа удруженог рада, Већа општина и Друштвено-политичког већа 28. марта 1989. године, доноси

ОДЛУКУ

О ПРОГЛАШЕЊУ АМАНДМАНА IX ДО XLIX НА УСТАВ СОЦИЈАЛИСТИЧКЕ РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ

Проглашавају се Амандмани IX до XLIX на Устав Социјалистичке Републике Србије, које је усвојила Скупштина Социјалистичке Републике Србије на седницама Већа удруженог рада, Већа општина и Друштвено-политичког већа 23. фебруара 1989. године, а с којима су се сагласиле Скупштина Социјалистичке Аутономне Покрајине Војводине на заједничкој седници свих већа 10. марта 1989. године и Скупштина Социјалистичке Аутономне Покрајине Косова на заједничкој седници свих већа 23. марта 1989. године.

РС Број 18

У Београду, 28. марта 1989. године

Скупштина Социјалистичке Републике Србије

Председник
Већа удруженог рада, Председник Скупштине,
Јован Њеколчић, с. р. др Борислав Јовић, с. р.

Председник
Већа општина,
Драгана Њеколчић, с. р.

Председник
Друштвено-политичког
већа,
Живко Ја Радојевић, с. р.

120

АМАНДМАНИ IX ДО XLIX НА УСТАВ СОЦИЈАЛИСТИЧКЕ РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ

Ови амандмани чине саставни део Устава Социјалистичке Републике Србије и ступају на снагу даном њиховог проглашења.

АМАНДМАН IX

1. Текући рад радника и друштвена средства као друштвени капитал осни су управљани и привезајана резултата рада остварених послоничким тим средствима.

Тачком 1. замењује се члан 11. став 3. Устава СР Србије.

2. Свако се укључује у рад друштвеним средствима слободно и под једнаким условима, зависно од знања и способности да заједно са другим радницима та средства стално обнавља, увећава и унапређује.

Тачком 2. допуњује се члан 12. Устава СР Србије.

3. У остваривању права рада друштвеним средствима, радници у удруженом раду одговорни су једни другима и друштвеној заједници као целини.

Радници у удруженом раду дужни су да економски целесходно и друштвено одговорно користе друштвена средства и да их стално обнављају, увећавају и унапређују.

Радници у удруженом раду користе се резултатима које остваре радом и управљањем друштвеним средствима и сносе материјалне и друге последице економски нецелесходног и друштвено неодговорног коришћења тих средстава.

Раднику у удруженом раду који несавесно или неуспешно испуњава своје дужности и радне обавезе престаје радни однос под условима и на начин који су утврђени законом.

Тачком 3. замењује се члан 14. Устава СР Србије.

4. Организација удруженог рада, односно друго друштвено правно лице носилац је права и обавеза у правном промету у односу на сва средства којима располаже и која користи у складу са природом и наменом тих средстава, уставом и законом.

Организација удруженог рада, односно друго друштвено правно лице за своје обавезе одговорно свим средствима којима управљају радници, односно други радни људи и грађани у тој организацији, односно у том лицу.

Тачком 4. замењује се члан 25. Устава СР Србије.

5. Радници у удруженом раду, у условима деловања законитости тржишта и социјалистичких самоуправних друштвено-економских односа, остварују приход продајом производа и услуга на тржишту или слободном разменом рада.

Радници у удруженом раду ко оствареног прихода и различитим облицима удруживања рада и средстава и другим облицима пословања издвајају утрошених средстава и стварају резерву дохода за прошлетишту репродукцију, резерве и законодлажене својих личних, заједничких и општих друштвених потреба.

Радници у удруженом раду за укупну личну и заједничку потрошњу распоређују део дохотка сразмеран сном доприносу остваривању дохотка који су дали текућим радом и управљањем друштвеним средствима као минулим радом радника.

Тачком 5. замењује се члан 18. Устава СР Србије.

00359310

6. Радници у организацијама удруженог рада које обављају привредне делатности стижу доходак реалном вредновањем свих чинилаца производње и пословања и резултата рада на основу деловања законитости тржишта.

Изузетно, радници у организацијама удруженог рада у законом одређеном привредном делатностица у којима деловање законитости тржишта није једини основ вредновања резултата рада, стижу доходак и слободном разменом рада.

Друштвено утврђеним општим условима привређивања, плановима друштвено-политичких заједница и мерама економске политике не може се нарушавати уставом утврђена самосталност и равноправност у стицању дохотка организација удруженог рада које обављају привредне делатности.

Ако се актом органа друштвено-политичке заједнице нарушава уставом утврђена равноправност организација удруженог рада у стицању дохотка на тржишту, истовремено се актом те друштвено-политичке заједнице утврђује и обезбеђује одговарајућа компензација, под условима и на начин који су утврђени законом.

Тачком 6. допуњује се Део други, Глава I. Одељак 1. Устава СР Србије.

Укида се члан 94. Устава СР Србије.

7. Радници у организацијама удруженог рада које обављају делатности у области образовања, науке, културе, здравства и социјалне заштите, или другу друштвену делатност стижу доходак слободном разменом рада непосредно са корисницима њихових производа и услуга или у оквиру, односно преко самоуправних интересних заједница и других облика самоуправног организовања.

Радници у организацијама удруженог рада које обављају друштвене делатности, зависно од природе делатности и потреба које се задовољавају њиховим обављањем, стижу доходак и продајом својих производа и услуга на тржишту и у односима заједничког остваривања дохотка, међусобно или са радницима у организацијама удруженог рада које обављају друге делатности.

Радници у организацијама удруженог рада које обављају друштвене делатности и корисници њихових производа и услуга равноправно уређују услове стицања дохотка који се остварују слободном разменом рада, вредновањем свих чинилаца и резултата рада.

Радници у организацијама удруженог рада које обављају друштвене делатности остварују у стицању дохотка једнак друштвено-економски положај као и радници у другим организацијама удруженог рада.

Тачком 7. замењује се члан 15. Устава СР Србије.

8. Део дохотка који је резултат рада у изузетно повољним природним условима или у изузетно повољним условима створеним положајем места рада и пословања утврђује се и користи, у складу са самоуправним споразумом и законом, за развој организације удруженог рада у којој је остварен и, кад је законом одређено, за развој материјалне основе рада и заштиту животне средине у општини, градској заједници, аутономној покрајини и Републици, или за развој комуналне инфраструктуре.

Тачком 8. замењује се члан 17. став 1. Устава СР Србије.

9. Законом се изузетно, под условима утврђеним уставом, може привремено ограничавати располагање радника у организацијама удруженог рада делом средстава друштвене репродукције или утврдити обавеза удруживања дела тих средстава за финансирање неопходних потреба друштвене репродукције утврђеним друштвеним планом Републике, односно аутономне покрајине, кад је задовољивање тих потреба незамењив услов жи-

вота и рада грађана или привредног и друштвеног развоја и ако се на самоуправној основи није могла, односно не могу да обезбеде средства за финансирање тих потреба.

Организације удруженог рада имају, у складу са законом, право на повраћај обавезно удружених средстава друштвене репродукције и право на накнаду за коришћење тих средстава, односно право на одређено погодности.

Управљање обавезно удруженим делом средстава друштвене репродукције заснива се на самоуправним основама.

Тачком 9. замењује се члан 22. став 1. Устава СР Србије.

10. Радници у организацијама удруженог рада који удружују средства или рад и средства рада заједничког пословања уз заједнички ризик имају право да по том основу заједно и равноправно сразмерно средствима, односно раду и средствима која удружују, управљају тим пословањем одлучују о заједничком доходу и заједничком приходу, утврђују обавезе и одговорности сношења заједничког ризика и утврђују друга међусобна права, обавезе и одговорности по основу удруживања средстава, односно рада и средстава.

Радници у организацијама удруженог рада које оснивају нову радну организацију и удружују средства имају по том основу иста права, обавезе и одговорности као и радници кад удружују средства у постојећу организацију удруженог рада.

Тачком 10. замењује се члан 27. Устава СР Србије.

11. Организације удруженог рада могу, ради проширивања материјалне основе рада, прикупљати новчана и друга средства грађана и обезбедити им, уз повраћај вредности тих средстава, и накнаду за њихово коришћење у виду камата, односно одређених погодности, у складу са законом.

Грађани могу улагати новчана и друга средства у организацију удруженог рада уз заједнички ризик и по том основу остварити право на повраћај вредности тих средстава и накнаду за коришћење тих средстава, зависно од резултата које оствари та организација, као и право да буду обавештавани о резултатима коришћења тих средстава, и стижу право да учествују у одлучивању о одређеним пословима у вези са коришћењем уложених средстава, у складу са законом.

Организација удруженог рада може ради прикупљања, односно улагања средстава грађана и издавати хартије од вредности које гласе на нове или на доносиоца и по којима имаоци тих хартија остварују право на накнаду за коришћење тих средстава, односно и право на учешће у одлучивању, под условима и на начин који су утврђени законом.

Грађани могу задржати право својине на уложена средства, осим у случајевима одређеним законом.

Тачком 11. замењује се члан 29. Устава СР Србије.

12. Радници који обављају стручне, административне, помоћне и друге послове за земљорадничку или другу задругу, банку или другу финансијску организацију, организацију за осигурање, самоуправну интересну заједницу и другу самоуправну организацију и заједницу или њихово удружење, друштвено-политичку организацију или другу друштвену организацију и удружења грађана, могу образовати радну заједницу. Радну заједницу могу образовати и радници у другим друштвено-политичким заједница под условима утврђеним законом.

Радници у радној заједници имају право на средства за личну и заједничку потрошњу у складу са начелом расподеле према раду и с основама и мерцима расподеле који важе у органи-

зацијана удруженог рада. Они имају и друга самоуправна права у складу са природом послова које обављају и одговорношћу организација, заједница и органа за које обављају послове за остваривање њихових функција и задатака.

На ове разне заједнице не могу се преносити права, овлашћења и одговорности организација, заједница и органа за које обављају послове.

Тачком 12. замењује се члан 31. ст. 1. и 3. Устава СР Србије.

13. Раднику не може престати радни однос ако услед технолошких и других унапређења којима се доприноси повећању продуктивности рада и већем успеху организације удруженог рада престане потреба за његовим радом у тој организацији, док му се не обезбеди друго радно место које одговара његовим радним способностима или на други начин не обезбеди остваривање права на рад или законом одређена права по основу рада.

Законом се за те сврхе могу утврдити обавеза удруживања средстава или обезбеђивања средстава на други начин и прописати услови и начин употребе тих средстава.

Тачком 13. замењује се члан 33. ст. 4. и 5. Устава СР Србије.

14. Укидају се члан 13. став 2, члан 24. члан 30. и члан 33. став 2. Устава СР Србије.

АМАНДМАН X

1. Радници слободно удружују рад и друштвена средства у условима робне производње и деловања законитости тржишта, ради обављања привредних и друштвених делатности и стицања дохотка на тржишту или у односима слободне размене рада.

Радници слободно одлучују о облицима самоуправног и радног организовања и облицима удруживања, повезивања и сарадње организација удруженог рада, интересима које у њима остварују и обично удруживања свог рада и друштвених средстава.

Тачком 1. замењује се члан 34. Устава СР Србије.

2. Радна организација је самостална самоуправни организација и економска и пословна целина у којој су радници повезани заједничким интересима у раду друштвеним средствима.

Радна организација у области привредних делатности основни је субјект тржишног пословања, а радна организација у области друштвених делатности основни је субјект слободне размене рада.

Раду организацију могу основати организације удруженог рада, самоуправне интересне заједнице, месне заједнице и друга друштвена правна лица.

Друштвено-политичка заједница може основати радну организацију ако је обављање делатности те организације неизменљиво услов живота и рада грађана или рада других организација на одређеном подручју или ако је то неопходно за рад органа те друштвено-политичке заједнице.

Раду организацију могу, под условима и на начин који су прописани законом, основати радни ljudi и грађани ради остваривања права на рад и других својих интереса.

Раду организацију могу, у складу са законом, основати и грађанска правна лица.

Тачком 2. замењује се члан 35. Устава СР Србије.

3. Статутом радне организације утврђује се који права, обавезе и одговорности које према овим уставу имају радници у организацији удруженог рада, радници остварују у радној организацији као целина, а која у поједином деловима радне организације у којима су радници организација основне организације удруженог рада или

друге облике свог организовања.

Тачком 3. замењује се члан 36. Устава СР Србије.

4. Радна организација је жилац ових права и обавеза у правном промету у односу на сва средства којима располаже и која користи.

Статутом радне организације може се утврдити да одређена права и обавезе у правном промету у односу на одређена средства којима располаже и која користи имају делови радне организације у којима су радници организовали основне организације удруженог рада или друге облике овог организовања.

Тачком 4. замењује се члан 37. Устава СР Србије.

5. Радне организације могу се удружавати у сложене организације удруженог рада, пословна удружења, заједнице и друге облике организовања удруженог рада.

Самоуправним споразумом утврђује се која се права, обавезе и одговорности радника у радној организацији остварују у сложеној организацији удруженог рада или другом облику организовања удруженог рада.

Самоуправним споразумом може се утврдити да одређена права и обавезе у правном промету, у односу на одређена средства којима располаже и која користи радне организације има сложена организација удруженог рада или други облици организовања удруженог рада.

Тачком 5. замењује се члан 38. Устава СР Србије.

6. Организације удруженог рада које као јединствени технолошки системи обављају делатности у области електропривреде, железничког саобраћаја и поштанско-телефонско-телеграфског саобраћаја обавезно се удружују у заједнице за територију Социјалистичке Федеративне Републике Југославије.

Радници у овим организацијама дужни су да у овим системима обезбеђују техничку функционалност у раду и на тој основи технолошко јединство процеса рада, рационално и ефикасно функционисање ових система и појединос њихових делова на целој територији Социјалистичке Федеративне Републике Југославије, у складу са потребама и интересима друштвено-економског развоја земље и потребама и интересима корисника производа и услуга.

У овим заједницама, уређивањем међусобних односа у складу с јединственом системом социјалистичких самоуправних друштвено-економских односа, обезбеђује се равноправност удружених организација на јединственом југословенском тржишту и стицање дохотка у зависности од ефикасности њиховог пословања, утврђују заједнички критеријуми образовања цена њихових производа и услуга, доносе заједнички планови развоја и програми заједничког укључивања у међународну поделу рада.

Законом се може утврдити обавеза удруживања у заједнице и друге облике повезивања и сарадње организација удруженог рада у којима се обезбеђује технолошко јединство система у одређеној области од заједничког интереса за Републику или кад је делатност тих организација неизменљиво услов живота и рада грађана на одређеном подручју, као и у другим случајевима од општег интереса.

Тачком 6. допуњује се Део други, Глава I, Одељак 2. Устава СР Србије.

7. Укида се члан 40. Устава СР Србије.

АМАНДМАН XI

1. Банка је самостална самоуправни финансијска организација која обавља депозитне, кредитне и друге банкарске послове.

Банку оснивају друштвена правна лица усвајањем оснивачког акта и улагањем средстава у фондове банке.

Банка заједно с другим банкама или другим законом одређеним лицима, може бити оснивач друге банке или друге финансијске организације.

2. Банка послује средствима уложеним у њене фондове и другим прибављеним или позајмљеним средствима.

Оснивачи банке одговарају за обавезе банке до висине средстава која су уложили у њене фондове.

3. Банком управљају друштвена правна лица која су је основала и уложила средства у њене фондове, зависно од висине тих средстава, у складу с оснивачким актом, односно статутом банке.

Орган управљања банком је скупштина банке, коју чине делегати оснивача банке.

4. Друга лица која уложе средства у фондове банке стижу својство оснивача банке с правима, обавезама и одговорностима утврђеним оснивачким актом, односно статутом банке.

5. Добит коју банка оствари својим пословањем распоређује се одлуком скупштине банке у резерве, као и на део који се исплаћује улагачима, односно улаже у друге фондове банке сразмерно средствима која су уложили у банку.

6. Међусобни односи оснивача банке, управљања банком и пословања банке уређују се оснивачким актом банке и њеним статутом.

7. Овим амандманом замењује се члан 39. Устава СР Србије.

АМАНДМАН XII

1. Организација за осигурање је самостална самоуправна организација за осигурање имовине и лица и за обављање других послова осигурања.

Организацију за осигурање оснивају друштвена правна лица и законом одређена друга лица усвајањем акта о оснивању организације и улагањем средстава у почетне фондове сигурности.

Оснивачи организације за осигурање одговарају за обавезе организације до висине средстава која су уложили у фондове организације.

2. Организацијом за осигурање управљају оснивачи организације.

Право да учествују у управљању организацијом за осигурање имају грађани и други осигураници у складу с актом о оснивању организације, односно статутом организације.

Орган управљања организацијом за осигурање је скупштина организације, коју чине делегати оснивача организације и осигураника.

3. Добит коју организација за осигурање оствари распоређује се у резерве сигурности, као и на део који се исплаћује оснивачима, односно улаже у друге фондове организације сразмерно средствима која су оснивачи уложили у организацију.

4. Овим амандманом замењује се члан 42. Устава СР Србије.

АМАНДМАН XIII

1. Страно лице може улагати средства у организацију удруженог рада, банку или другу финансијску организацију, задругу и друге облике сарадње и заједничког пословања.

Страно лице може заједно с домаћим лицима основати мешовито предузеће, банку или другу финансијску организацију, уговорну организацију удруженог рада, а може основати и сопствено предузеће.

Законом се може изузетно, кад то захтева друштвени интерес, утврдити у којим делатностима или пословима, односно на којим подруч-

јима страног лица не може основати сопствено предузеће.

2. Страно лице има право да учествује у управљању заједничким пословањем за време за које су средства уложена, право на трансфер добити, право на повраћај улога и друга права утврђена уговором.

Страно лице може задржати право својине на уложена средства.

Кад је основало сопствено предузеће, страног лице задржава право својине на уложена средства и има право својине на средства која је то предузеће остварило својим пословањем.

Ова права страног лица не могу се умањити законом или другим прописима.

3. Права и обавезе радника у предузећу, заједничкој банци или другој заједничкој финансијској организацији и уговорној организацији удруженог рада уређују се колективним уговором.

4. Законом се уређују правни положај мешовитог предузећа, банке или друге финансијске организације, уговорне организације удруженог рада и сопственог предузећа и правни положај страног лица које је самостално, односно заједно с домаћим лицима основало те организације, као и основа права и обавезе радника који су запослени у њима.

5. Овим амандманом замењује се члан 28. Устава СР Србије.

АМАНДМАН XIV

1. Радници и други радни људи имају право, а кад је то уставом утврђено, и дужност да, непосредно или преко својих организација или заједница, самоуправним споразумима, основају самоуправне интересне заједнице или друге облике самоуправног организовања, ради задовољавања својих личних и заједничких потреба и интереса и усклађивања рада с тим потребама и интересима.

2. Радници и други радни људи који на пољима узајамности и солидарности задовољавају своје личне и заједничке потребе и интересе у области образовања, науке, културе, здравства, социјалне заштите, друштвене бриге о деци и физичке културе, кад су те потребе и интересе истовремено и потребе и интереси друштва, и радници у организацијама удруженог рада које обављају делатности у тим областима, оснивају самоуправну интересну заједницу или други облик самоуправног организовања у коме равноправно и заједнички одлучују о обављању тих делатности у складу с заједничким интересима, утврђују политику развоја и унапређивања тих делатности и задовољавају друге заједничке потребе и интересе.

3. Ради обезбеђења своје социјалне сигурности радни људи оснивају самоуправне интересне заједнице пензијског и инвалидског осигурања или друге облике самоуправног организовања у којима удружују средства у ту сврху и утврђују, на пољима узајамности и солидарности и интереса рада, своје заједничке и појединачне обавезе и права која у њима остварују.

4. Међусобни односи у самоуправним интересним заједницама и другим облицима самоуправног организовања у којима се остварују облици слободне размене рада, уређују се тако да се обезбеђује право радника и других радних људи који у њима удружују средства да одлучују о тим средствима и право радника у организацијама удруженог рада које обављају делатности у областима за које је основана интересна заједница, односно други облик самоуправног организовања да у односима слободне размене рада остварују једнак друштвено-економски положај као и радници у другим организацијама удруженог рада.

00359313

5. Законом, односно на закону заснованом одлуком скупштине друштвено-политичке заједнице утврђују се: потребе и интереси друштва у одређеној области које радници и други радни људи задовољавају у самоуправној интересној заједници или у другом облику самоуправног организовања за који је уставом утврђена обавеза оснивања; облик самоуправног организовања у коме се задовољавају потребе и интереси у одговарајућој области; начела за организацију и за уређивање међусобних односа у тим облицима.

Ако у року који одреди скупштина друштвено-политичке заједнице није основана самоуправна интересна заједница или други облик самоуправног организовања за које је уставом утврђена обавеза оснивања, законом, односно на закону заснованом одлуком скупштине друштвено-политичке заједнице, оснива се заједница, односно други облик самоуправног организовања и привремено уређују њихова организација и међусобни односи у њима.

6. Ако се у самоуправној интересној заједници или другом облику самоуправног организовања за који је уставом утврђена обавеза њиховог оснивања не донесе одлука о питању од кога битно зависи њихов рад, скупштина друштвено-политичке заједнице може, под условима и по поступку који су прописани законом, донети одлуку којом се привремено решава то питање.

7. Према самоуправној интересној заједници или другом облику самоуправног организовања могу се предузети законом утврђене привремене мере у случајевима и под условима под којима се такве мере могу предузети према организацији удруженог рада.

8. Овим амандманом замењује се чл. 51—59. Устава СР Србије.

Укидају се члан 126. став 3. и члан 129. став 2. Устава СР Србије.

АМАНДМАН XV

1. Радници и други радни људи планирањем рада и развоја организација удруженог рада и других самоуправних организација и заједница и планирањем привредног и друштвеног развоја друштвено-политичких заједница у условима деловања тржишних законитости и економске самосталности организација удруженог рада, ослањајући се на научна сазнања и на њима засноване оцене развојних могућности, умеравају материјални и друштвени развој у складу са својим, на самоуправној основи утврђеним, заједничким интересима.

2. Организације удруженог рада и друге самоуправне организације и заједнице самостално планирају свој рад и развој.

Законом се може утврдити обавеза доношења планова самоуправних организација и заједница које обављају делатности или послове од посебног друштвеног интереса.

3. Организације удруженог рада које обављају делатности у оквиру јединственог технолошког система од интереса за цео земљу, односно за Републику, као и друге организације за које је законом прописана обавеза удруживања, доносе свој и заједнички план развоја у складу са потребама корисника њихових производа и услуга и у складу са заједничким интересима и циљевима развоја који су утврђени друштвеним планом Југославије, односно друштвеним планом Републике.

4. Друштвено-политичке заједнице доносе друштвене планове којима се, у складу са заједничким интересима и циљевима утврђеним на самоуправној основи, утврђује заједничка развојна и економска политика и политика коришћења и заштите производа Друштвено-политичке заједнице донос еко-

номске и друге мере којима се организације удруженог рада и друге самоуправне организације и заједнице усмеравају, односно подстичу на остваривање заједничке политике развоја.

Друштвеним планом друштвено-политичке заједнице утврђују се и циљеви и задаци којима се остварује посебан друштвени интерес деловањем самоуправних организација и заједница које обављају ове делатности или послове.

5. Органи друштвено-политичких заједница прописима и мерама стварају услове за остваривање друштвених планова и одговорни су за то.

6. Обавезе издвајања средстава за задовољавање оштрих друштвених и заједничких потреба усклађују се са политиком утврђеном друштвеним планом друштвено-политичке заједнице, на начин уређен законом.

7. Овим амандманом замењују се чл. 70—74. Устава СР Србије.

АМАНДМАН XVI

1. Друштвеним системом информисања обезбеђује се усклађено е идентифицирање, прикупљање, обрада, исказивање и размена података, чињеница и информација значајних за живот, рад, развој и одлучивање у свим областима друштвеног живота, као и доступност тих података, чињеница и информација.

Тачком 1. замењује се члан 75. став 1. Устава СР Србије.

2. Евиденцију, аналитичке и информативне послове о располагању друштвеним средствима, контролу исправности података о располагању тим средствима, законитости располагања друштвеним средствима и извршавања обавеза организација удруженог рада и других самоуправних организација и заједница и друштвено-политичких заједница, као и друге послове утврђене законом, обавља Служба друштвеног књиговодства.

Тачком 2. замењује се члан 77. став 1. Устава СР Србије.

АМАНДМАН XVII

1. Радни људи и грађани, међусобно или с радом радника у удруженом раду, слободно удружују свој рад и средства, односно само рад или само средства у задруге и друге облике удруживања.

Законом се могу изузетно, кад то захтева друштвени интерес одредити делатности, односно послови који се не могу обављати у овим облицима удруживања.

Радни људи и грађани своје међусобне односе у овим облицима удруживања споразумно уређују на начелима добровољности, равноправности, узajамности и солидарности.

2. Радни људи и грађани имају право да оснивају земљорадничке, занатске, стамбене, штедно-кредитне и потрошачке задруге, задруге за пружање интелектуалних услуга и друге производне или услужне задруге.

Задруга је самостална самоуправна организација задругара.

Задругар задруга има право својине на средствима удруженим у задругу, ако их уговором није пренео у заједничку својину задругара, у задругу својину или у друштвену својину.

О средствима која задруга оствари својим пословањем одлучују задругари самостално, у складу са статутом задруге.

Задруга може, ради проширивања материјалне основе рада, прикупљати новчана и друга средства грађанима.

3. Овим амандманом замењује се члан 86. Устава СР Србије.

00359314

АМАНДМАН XVIII

Земљорадници могу свој рад, земљиште, односно друга средства удружити у земљорадничке задруге и друге облике удруживања земљорадника или их удружити с радницима у организацијама удруженог рада.

2. Земљорадници оснивају земљорадничку задругу актом о оснивању, којим утврђују услове удруживања и заједничке интересе и циљеве и своја појединачна и заједничка права и обавезе остварују, односно извршавају у задрузи.

Облици организовања и односи у задрузи уређују се статутом задруге, а међусобна права и обавезе задругара и задруге уређују се уговором.

3. Земљорадници задржавају право својине на земљиште, средства рада, односно друга средства која удружују у земљорадничку задругу.

Земљорадници могу ова средства уговором пренети у заједничку својину задругара, задружну својину или у друштвену својину.

4. Добит коју задруга оствари својим пословањем чланови задруге распоређују на средства која члановима задруге припадају према доприносу који су својим радом и средствима удружених у задрузи дали остваривању те добити и на средства која се уносе у фондове задруге, као и на средства за друге потребе.

5. Задругар који је свој рад, земљиште, односно друга средства удружио у задругу има у случају иступања из задруге или престанка задруге право на повраћај земљишта, односно других средстава на која је задржао право својине, односно право на повраћај вредности средстава која је удружио у задругу и право на део средстава у фондовима задруге остварен њеним пословањем, под условима утврђеним уговором и статутом, у складу са законом.

6. Овим амандманом замењује се члан 62. Устава СР Србије.

АМАНДМАН XIX

1. Радним људима се зајемчује право да самостално обављају делатности личним радом, односно личним радом и средствима у својини грађана.

Законом се могу изузетно, кад то захтева природа тих делатности или посебан друштвени интерес, одредити делатности које се не могу самостално обављати личним радом.

Законом се могу утврдити услови самосталног обављања делатности личним радом.

Радним људима који самостално обављају делатност личним радом зајемчује се право да остварују уставом утврђени положај у социјалистичким друштвено-економским односима, да располажу оствареним резултатима свог рада и на тој основи задовољавају своје личне и друштвене потребе и да, на основу свог доприноса, остварују своју социјалну сигурност на начелима узајамности и солидарности.

Радни људи који самостално обављају делатност личним радом слободно удружују свој рад и средства, односно само рад или само средства у различите облике удруживања. Законом се могу утврдити услови овог удруживања.

Радни људи који самостално обављају делатност личним радом могу, непосредно или преко облика овог удруживања, удруживати свој рад и средства, односно само рад или само средства са организацијама удруженог рада у различитим облицима кооперације и трајније сарадње.

Они радни људи заједно и разностранно с радницима у удруженом раду друштвеним средствима у овим облицима кооперације и трајније сарадње управљају заједничким пословима, одлучују о заједнички оствареном доhotку и учествују у његовој расподели према спом доприносу остваривању тог доhotка.

Радни људи који самостално обављају делатност личним радом могу запошљавати раднике у границама одређеним законом.

Уговоре о запошљавању закључују ови радни људи и радници које они запошљавају у складу с колективним уговором који закључују синдикат и одговарајућа привредна комора, односно друго удружење у коме су представљени ови радни људи. Колективним уговором обезбеђује се радницима које ови радни људи запошљавају право на средства за задовољавање личних и заједничких потреба, као и друга права утврђена законом.

На овим основама могу запошљавати раднике и задруге и други облици удруживања рада и средстава радних људи који самостално обављају делатност личним радом, као и грађани и грађанска правна лица.

Тачком 1. замењују се чл. 32, 65, 67. и 69. Устава СР Србије.

2. Радни човек може основати уговорну организацију удруженог рада и у њој, на самоуправној основи, удруживати свој рад и средства са радом других лица.

Пословођи и радницима у уговорној организацији удруженог рада припадају, на основу њиховог рада, средства за задовољавање личних и заједничких потреба.

Пословођи припада по основу средстава која је уложила у уговорну организацију удруженог рада право на повраћај вредности тих средстава и право на учешће у доhotку у складу са начелима која важе за удруживање друштвених средстава у организацијама удруженог рада, као и право да поново уложи средства.

У уговорну организацију удруженог рада могу удружити средства и други радни људи и грађани.

Тачком 2. замењује се члан 68. ст. 1. и 3. Устава СР Србије.

3. Назив одељка 6. Глава I, Део други Устава СР Србије мења се и гласи: „6. Самостални лични рад“.

АМАНДМАН XX

1. Грађанима се зајемчује право својине на стамбене зграде и станове, средства рада, пословне зграде и пословне просторије.

Власник може стамбenu зграду или стан, средства рада, пословну зграду или пословну просторију дати на коришћење другом и по том основу стицати доhotок, под условима и на начин који су утврђени законом.

Тачком 1. замењује се члан 78. став 2. Устава СР Србије.

2. Земљорадницима се зајемчује право својине на обрадиво пољопривредно земљиште у површини од највише 30 хектара по домаћинству.

Законом се може утврдити да у брдско-планинским крајевима поприлина обрадивог пол-опривредног земљишта на које земљорадници имају право својине може бити већа од 30 хектара по домаћинству.

Тачком 2. замењује се члан 80. ст. 1. и 2. Устава СР Србије.

3. Кад то захтевају интереси одбране земље или заштите уставом утврђеног поретка, односно други друштвени интереси, републичким законом који се примењује на целој територији Републике може се, привремено на одређеном подручју, ограничити промет непокретности или утврдити посебни услови за тај промет.

Тачком 3. допуњује се члан 83. Устава СР Србије.

АМАНДМАН XXI

1. Радни обезбеђивања материјалних и других услова за заштиту, коришћење и унапређивање добара од општег интереса, могу се образложити друштвеним функцијама, у складу са законом.

00359315

Законом се може прописати обавеза плаћања накнаде за употребу, односно искоришћавање добара од општег интереса. Ако приходи од тих накнада нису довољни, законом се могу прописати други извори и начин обезбеђивања средстава за те намене.

Тачком 1. допуњује се Део други, Глава I, одељак 10. Устава СР Србије.

2. Законом се може утврдити да су одређени послови друштвених фондова од посебног друштвеног интереса.

Тачком 2. допуњује се Део други, Глава I Устава СР Србије.

АМАНДМАН XXII

1. Опште друштвене потребе за које се могу увести порези и друге дажбине јесу:

1) обавезе Републике у финансирању функција федерације; рад државних органа у Републици; народна одбрана у оквиру права и дужности друштвено-политичких заједница; допунска средства општинама за извршавање права и дужности утврђених овим уставом и законом;

2. обавезе друштвено-политичких заједница утврђене овим уставом и законом у области здравствене заштите, социјалне заштите, друштвене бриге о деци, образовања и васпитања, науке, културе и других друштвених делатности, борачке и инвалидске заштите, опште комуналне потрошње, заштите од штетног дејства вода, отклањање последица од елементарних непогода и заштита вода и ваздуха од загађивања, као и подстицање бржег развоја САП Косова и других недовољно развијених подручја у СР Србији, допунско финансирање програмом утврђених активности друштвено-политичких и друштвених организација, ако се средства за ове потребе не могу да обезбеде на основу друштвеног договарања, самоуправног споразумевања, путем доприноса, непосредног учешћа корисника или на други начин;

3) пензије, регреси компензације и друге интервенције у привреди, а изузетно и подстицање развоја привреде у складу са друштвеним планом Републике, кад је то незамењив услов привредног и друштвеног развоја на одређеном подручју и у случају да се за ту намену средства не могу да обезбеде на самоуправној основи. Закон о увођењу пореза и других дажбина за ове намене доноси се, по претходно прибављеном мишљењу Привредне коморе Србије и Савеза синдиката Србије, двотрећинском већином гласова свих делегата надлежног већа Скупштине СР Србије.

Тачком 1. замењује се члан 96. Устава СР Србије.

2. Ради обезбеђивања одређених видова социјалне сигурности радних људи и грађана, законом се може утврдити обавеза образовања друштвених фондова и утврдити извори и обим средстава за те намене, као и прописати обавеза плаћања доприноса тих фондовима.

Тачком 2. допуњује се Део други, Глава I, одељак 13. Устава СР Србије.

3. Законом се може одредити да се одређени приходи друштвено-политичке заједнице користе за финансирање друштвених фондова и за интервенције у привреди и подстицање развоја привреде у складу са овим уставом.

Тачком 3. допуњује се члан 101. Устава СР Србије.

Укида се члан 308. став 2. Устава СР Србије.

АМАНДМАН XXIII

1. Порези из дохотка, односно добити организације удруженог рада и другог правног лица плаћају се према прописима и у корист друштвено-политичке заједнице на чијој територији та организација, односно то лице или њихови делови трајно обављају делатност.

Доприноси из дохотка организације удруженог рада и другог правног лица плаћају се према одлуци и у корист самоуправне интересне заједнице или другог облика самоуправног организовања који обезбеђују задовољавање потреба и интереса, односно коришћење услуга за које се плаћају ти доприноси.

Порези из личних доходака, односно прихода радника и грађана, осим пореза на имовину и приходе од имовине, плаћају се, у складу са законом, према прописима и у корист друштвено-политичке заједнице на чијој територији радник или грађанин живи.

Доприноси из личних доходака, односно прихода радника и грађана плаћају се, у складу са законом, према одлуци и у корист самоуправне интересне заједнице или другог облика самоуправног организовања који раднику и грађанину или члановима њихове породице обезбеђују задовољавање потреба и интереса, односно коришћење услуга за које се плаћају ти доприноси.

2. Овим амандманом замењује се члан 100. Устава СР Србије.

АМАНДМАН XXIV

1. Едници у организацији удруженог рада референдумом доносе статут.

Статут је донесен кад је за њега гласала велика радника у организацији удруженог рада.

Статутом се могу утврдити и друга питања о којима радници у организацији удруженог рада одлучују референдумом и другим облицима личног изјашњавања. Статутом се утврђује кад се одлука сматра донесеном.

Тачком 1. замењује се члан 122. ст. 2. и 3. Устава СР Србије.

Укидају се чл. 121. и 134. став 3. Устава СР Србије.

2. У организацији удруженог рада образује се раднички савет, односно њему по положају и функцији одговарајући орган управљања.

Раднички савет је орган управљања организације удруженог рада.

У организацији удруженог рада с мањим бројем радника функцију радничког савета врше сви радници.

Раднички савет доноси самоуправне опште акте и закључује самоуправне споразуме, доноси одлуке о планирању рада и развоја, утврђује основе пословне политике, бира, именује и разрешава пословне и извршне органе и усмерава и контролише њихов рад и врши друге послове утврђене статутом организације удруженог рада.

Одређене извршне функције у организацијама удруженог рада могу се поверити извршном органу радничког савета.

Организације удруженог рада које удружују рад и средства могу образовати заједнички орган за управљање пословима од заједничког интереса.

Тачком 2. замењују се чл. 115. и 116. Устава СР Србије.

3. Раднички савет сачињавају делегати радника делова организације удруженог рада.

Састав радничког савета организације удруженог рада треба да одговара социјалном саставу радника у организацији удруженог рада.

У раднички савет организације удруженог рада не може бити биран њихови пословодни орган, председник и члан колегијалног пословодног органа.

Делегати у радничком савету раде по смерницама радника који су их изабрали и њима одговарају за свој рад.

Тачком 3. замењује се члан 117. и члан 118. став 4. Устава СР Србије.

4. У свакој организацији удруженог рада постоји њихови или колегијално пословодни орган.

Пословодни орган извршава одлуке радничког савета и одлуке донесене личним изјашњавањем радника.

Пословодни орган организује процес рада и руководи тим процесом, води пословање организације удруженог рада и самостално доноси одлуке.

Тачком 4. замењује се члан 119. став 1. Устава СР Србије.

5. Пословодни орган у организацији удруженог рада именује се на основу јавног конкурса.

Законом се могу прописати услови под којима се пословодни орган може разрешити и пре истека времена на које је именован.

Тачком 5. замењује се члан 120. ст. 2. и 5. Устава СР Србије.

6. Радници у радним заједницама остварују самоуправљање сигласно природи послова које обављају и интересима ради којих су радне заједнице образоване и у складу са законом.

Тачком 6. замењује се члан 125. Устава СР Србије.

АМАНДМАН XXV

1. Радници имају право на штрајк под условима утврђеним законом.

2. Овим амандманом допуњује се Глава III, Део други Устава СР Србије.

АМАНДМАН XXVI

1. Законом или на закону заснованом одлуком скупштине општине утврђује се начин вршења јавних овлашћења која се поверавају појединим организацијама и заједницама и права скупштине и других органа друштвено-политичких заједница у погледу давања смерница тим организацијама и заједницама и у погледу вршења надзора у вези са вршењем јавних овлашћења.

Тачком 1. замењује се члан 170. став 2. Устава СР Србије.

2. Законом се може прописати обавеза удруживања или обезбеђивања средстава на други начин за материјално обезбеђење незапослених лица, пре квалификацију радника и стварање повољних услова за запошљавање опште.

Тачком 2. допуњује се члан 183. Устава СР Србије.

3. Припадници других народа и народности имају право на настају на свом језику у школама и другим установама за образовање у складу са уставом и законом.

Тачком 3. замењује се члан 147. став 1. Устава СР Србије.

4. Редовни судови установљавају се законом.

Тачком 4. замењује се члан 243. став 1. Устава СР Србије.

5. Судије редовних судова бира и разрешава Скупштина СР Србије.

Судије редовних судова бирају се и разрешавају на начин, под условима и по поступку прописаним законом, којима се обезбеђује способност за вршење судијске функције и независност судија у суђењу.

Грађане који учествују у суђењу у редовном суду бира и разрешава Скупштина одговарајуће друштвено-политичке заједнице.

Тачком 5. замењује се члан 253. ст. 1. и 2. и члан 287. став 4. Устава СР Србије.

6. Јавног тужилаца именује и разрешава Скупштина СР Србије, на начин, под условима и по поступку прописаним законом.

Јавни тужилац има право и дужност да нижом јавном тужилом дие обавезна упутства за његов рад и може, у складу са законом, предузимати процесне појединих послова за које је надлежан нижи јавни тужилац.

Ова права и дужности, кад је то овим уставом утврђено, има републички јавни тужилац према јавним тужилоцима у аутономним покрајинама.

Тачком 6. замењује се члан 261. став 1. и члан 262. став 1. Устава СР Србије.

АМАНДМАН XXVII

У Социјалистичкој Републици Србији у службеној и јавној употреби је српскохрватски језик и његова писма — ћирилица и латиница.

У Социјалистичкој Републици Србији, на подручјима на којима живе поједине народности, у равноправној службеној и јавној употреби су српскохрватски језик и његова писма и језици тих народности и њихова писма, у складу са уставом и законом.

Републичким законом одређује се када је у службеној и јавној употреби ћирилично писмо. У рад државних органа и организација које врше јавна овлашћења у Социјалистичкој Републици Србији употреби је ћирилично писмо, ако за поједине случајеве републичким законом није другачије одређено.

Покрајинским уставом, у складу са овим уставом, утврђује се језици народности у равноправној службеној и јавној употреби на територији аутономне покрајине. Аутономна покрајина обезбеђује равноправност језика и писма народности са српскохрватским језиком и његовим писмима.

Овим амандманом допуњује се члан 146. и замењује члан 240. ст. 1 — 3. Устава СР Србије.

АМАНДМАН XXVIII

1. Радни људи и грађани у основним самоуправним организацијама и заједницама и друштвено-политичким организацијама образују своје делегације ради непосредног остваривања својих права, дужности и одговорности и организовањем учешћа у вршењу функција скупштина друштвено-политичких заједница.

У основним самоуправним организацијама и заједницама делегације образују:

1) радници у радној организацији, а кад је то утврђено статутом радне организације, радници у основној организацији удруженог рада и у другим облику организовања у радној организацији;

2) радници у радним заједницама, као и активна војна лица и грађанска лица на служби у оружаном снагама Социјалистичке Федеративне Републике Југославије, на начин утврђен законом;

3) радни људи који раде у пољопривредној, занатској и другим делатностима средствима рада на која постоји право својине, радници који су код њих запослени и радници са којима удружују свој рад и средства организовани у задруге и друге законом одређене облике удруживања или су у односима трајније сарадње с организацијама удруженог рада и другим облицима удруживања рада и средстава;

4) радни људи и грађани у месним заједницама.

У образовању делегација у организацијама удруженог рада у области образовања, студенти и ученици учествују под условима и на начин који су утврђени законом.

Делегацију образују радници у делу радне организације која трајно обавља делатност на територији општине на којој није седиште радне организације.

У радној организацији, основној организацији удруженог рада, или другом облику организовања у радној организацији и у радној заједници са малим бројем радника функцију делегације врше сви радници.

Радни људи и грађани у организацијама удруженог рада и другим самоуправним организацијама и заједницама могу статутом утврдити да функцију

делегације врши раднички савет, односно непосредно изабрани орган.

Радни људи у пољопривредној делатности који не образују делегацију по основу удруживања у задруге и друге облике удруживања рада и средстава, образују делегацију за веће удруженог рада за подручје месне заједнице или за територију општине.

Радни људи који личним радом самостално у виду занимања, обављају уметничку или другу културну, адвокатску, или другу професионалну делатност образују делегацију за веће удруженог рада за подручје месне заједнице или за територију општине.

Радни људи који самостално обављају делатност личним радом и радници који су код њих запослени образују делегацију за веће удруженог рада за подручје месне заједнице или за територију општине.

У друштвено-политичким организацијама функцију делегације врше њихова изабрана тела одређена њиховим статутима, односно другим одлукама.

Тачком 1. замењује се члан 150. Устава СР Србије.

2. Радни људи и грађани и њихове делегације у основним самоуправним организацијама и заједницама и друштвено-политичким организацијама предлажу кандидате за делегате у одговарајућа већа скупштине друштвено-политичких заједница и учествују у утврђивању кандидата, на начин уређен законом.

Број утврђених кандидата за делегате на листи кандидата мора бити већи од броја делегата који се бира.

Кандидати за делегате утврђују се тајним гласањем.

Тачком 2. допуњује се члан 153. Устава СР Србије.

3. Делегације радних људи и грађана у основним самоуправним организацијама и заједницама које имају заједничког делегата у одговарајућем већу скупштине друштвено-политичке заједнице образују конференцију делегација или други облик повезивања делегација, ради изграђивања заједничких ставова за рад и одлучивање тог делегата у скупштини.

Начин образовања и рада конференција делегација и других облика повезивања делегација може се уредити законом.

Тачком 3. допуњује се члан 154. Устава СР Србије.

4. Делегат у веће удруженог рада и веће месних заједница скупштине општине бирају радни људи и грађани у организацијама удруженог рада и другим самоуправним организацијама и заједницама непосредно и тајним гласањем у складу са законом.

Тачком 4. замењује се члан 155. став 1. Устава СР Србије.

Укида се члан 278. став 2. Устава СР Србије.

5. Друштвено-политичке организације у оквиру Социјалистичког савеза радног народа договорно утврђују листу кандидата за делегате у друштвено-политичко веће скупштине друштвено-политичке заједнице из реда својих чланова, на основу кандидационог поступка у коме учествују чланови у основним организационим облицима деловања ових организација.

Радни људи и грађани изјашњавају се на основу листе кандидата о избору делегата у друштвено-политичко веће скупштине друштвено-политичке заједнице непосредно општом и тајним гласањем.

Тачком 5. замењује се члан 158. ст. 2—4. Устава СР Србије.

6. Делегат изабран непосредним и тајним гласањем има право и дужност члана делегације самоуправне организације и заједнице, односно друштвено-политичке организације.

Тачком 6. допуњује се одељак 8. Глава II. Део други Устава СР Србије.

7. Скупштина друштвено-политичке заједнице бира, односно именује носиоце функција у државним органима на основу листе на којој је број утврђених кандидата већи од броја који се бира, односно именује, ако за поједине функције није законом, односно статутом другачије утврђено.

Тачком 7. допуњује се члан 109. Устава СР Србије.

8. Скупштина СР Србије може расписати изборе и пре истека мандата делегата у скупштинама друштвено-политичких заједница.

Тачком 8. допуњује се члан 158. Устава СР Србије.

АМАНДМАН XXIX

1. Уставни суд Србије даје мишљење Скупштини СР Србије о томе да ли је покрајински устав у супротности с Уставом СР Србије.

Кад Скупштина СР Србије, на основу мишљења Уставног суда Србије, утврди да су поједине одредбе устава аутономне покрајине у супротности с Уставом СР Србије, о томе обавештава скупштину аутономне покрајине. Ако у року од годину дана скупштина аутономне покрајине не отклони ову супротност, те одредбе устава аутономне покрајине не могу се примењивати.

Тачком 1. допуњује се члан 226. Устава СР Србије.

Укида се члан 402. Устава СР Србије.

2. Закони и други прописи и општи акти органа друштвено-политичких заједница не могу имати повратно дејство.

Општи акти самоуправних интересних заједница и других облика самоуправног организовања у којима се задовољавају потребе и интереси друштва, а којима се на општи начин утврђују обавезе организација удруженог рада, радних људи и грађана у односу на те потребе и интересе, не могу имати повратно дејство.

Тачком 2. замењује се члан 235. став 1. Устава СР Србије.

3. Самоуправни општи акти организација удруженог рада, самоуправних организација и заједница, не могу бити у супротности са републичким законом, а ти акти самоуправних организација и заједница у аутономној покрајини не могу бити у супротности са републичким законом који се примењује на целој територији Републике.

Тачком 3. замењују се, на одговарајући начин, одређени делови чл. 228—230, 401, 411—414. и 418 Устава СР Србије.

АМАНДМАН XXX

1. Образложење нових општина, укидање и спајање постојећих општина, издвајање појединих насељених места и укључивање тих места у састав друге општине и промене седишта општине, врши се по претходно прибављеном мишљењу зборава радних људи и грађана у месним заједницама са подручја на које се промене односе и заинтересованих скупштина општина.

Тачком 1. замењује се члан 282. став 4. Устава СР Србије.

2. У граду на чијем је подручју основано више општина, оснива се градока заједница као посебна друштвено-политичка заједница у којој се обавештава планирање друштвено-економског развоја, просторно и урбанистичко уређивање и задовољавање комуналних потреба. Општине могу, у заједничком интересу, поверити градској заједници и друга права и дужности. Република може одређене послове из своје надлежности поверити градској заједници.

Тачком 2. замењује се Амандман VII тачка 1. на Устав СР Србије.

00359318

3. Ради задовољавања заједничких потреба радних људи и грађани, у насељима градског карактера, општинама, градским заједницама и граду Београду, могу прикупљати средства увођењем самодоприноса у складу са законом. О увођењу самодоприноса, радни људи и грађани одлучују референдумом.

Одлука о увођењу самодоприноса сматра се донетом ако се за њу изјаснила већина од укупног броја радних људи и грађана на које се самодопринос односи и обавезна је за све радне људе и грађане на подручју, односно територији за коју се самодопринос уводи.

Тачком 3. допуњује се члан 274. Устава СР Србије.

АМАНДМАН XXXI

1. За извршавање републичких закона и других републичких прописа који се примењују на целој територији Републике одговорни су републички органи, а на територији аутономне покрајине одговорни су и покрајински органи, у складу са бившом уставом.

За извршавање на територији аутономне покрајине републичких закона које доноси Скупштина СР Србије уз преходну сагласност скупштина аутономних покрајина, одговорни су покрајински органи.

2. Прописе за извршавање републичких закона и других републичких прописа који се примењују на целој територији Републике, као и друге акте и мере за њихово извршавање, доноси Извршно веће Скупштине СР Србије, односно републички орган управе, ако законом, односно другим републичким прописом, није другачије одређено.

3. Када је законом одређено да пропис за извршавање републичког закона и другог републичког прописа који се примењује на целој територији Републике, доноси извршно веће скупштине социјалистичких аутономних покрајина, односно покрајински органи управе, а они тај пропис не доносе у одређеном року, до доношења тога прописа примењиваће се пропис који је донео Извршно веће Скупштине СР Србије, односно републички орган управе.

4. Ради обезбеђивања извршавања републичких закона и других републичких прописа који се примењују на целој територији Републике, односи између републичких органа и органа у аутономним покрајинама заснивају се на међусобној сарадњи, а посебно на праву и дужности републичких органа да од покрајинских и других органа у аутономним покрајинама траже извештаје, податке и обавештења о њиховом извршавању и о стању у областима уређеним тим прописима и дужности тих органа да такве извештаје, податке и обавештења дају, у складу с правима и дужностима утврђеним овим уставом и републичким законом.

5. Републички органи управе имају право и дужност да дају обавезне инструкције покрајинским и другим органима управе у аутономној покрајини за извршавање републичких закона и других републичких прописа који се примењују на целој територији Републике.

6. Код покрајински и други орган управе у аутономној покрајини не извршава републички закон или други републички пропис који се примењује на целој територији Републике, републички орган управе упозориће на то надлежни покрајински орган управе и затражиће да у одређеном року предузме мере за његово извршавање. Републички орган управе ће о датом упозорењу обавестити Извршно веће Скупштине СР Србије, а оно ће о томе обавестити извршно веће скупштине социјалистичке аутономне покрајине.

Ако се и поред упозорења и предузетих мера не извршава републички закон и други републички

пропис који се примењује на целој територији Републике, републички орган управе ће обезбедити његово извршавање и о томе обавестити Извршно веће Скупштине СР Србије. Извршно веће Скупштине СР Србије може предложити извршно веће скупштине социјалистичке аутономне покрајине покретање поступка за утврђивање одговорности органа, односно функционера који руководи надлежним покрајинским и другим органом у аутономној покрајини.

7. Ако покрајински или други орган управе у аутономној покрајини не изврши управни посао утврђен републичким законом или другим републичким прописом који се примењује на целој територији Републике, а неизвршење тог посла може изазвати штетне последице, републички орган управе извршиће тај посао и о томе обавестити Извршно веће Скупштине СР Србије и извршно веће скупштине социјалистичке аутономне покрајине.

8. Покрајински и други органи управе у аутономним покрајинама извршавају непосредно инспекцијске послове утврђене републичким законом који се примењује на целој територији Републике. Законом се изузетно може одредити да поједине од тих инспекцијских послова врши републички орган управе.

Кад органи управе у аутономним покрајинама непосредно врше инспекцијске послове утврђене републичким законом који се примењује на целој територији Републике, републички органи управе имају право и дужност да предузимају мере инспекцијског надзора утврђене републичким законом.

Републички органи управе у областима народне одбране и унутрашњих послова имају право и дужност да врше инспекцијске послове у примени републичких закона и других републичких прописа у тим областима, који се примењују на целој територији Републике.

9. Република може само законом ослободити на територији општине републичке органе управе за вршење појединих управних послова из надлежности Републике, као и прописивати обавезу општине да оснује органе управе за вршење послова из надлежности Републике или послова за извршавање савезних и републичких закона из надлежности општине, кад је то од интереса за Републику.

10. Ако општински орган не извршава, односно не обезбеђује извршавање савезних и републичких закона и других прописа за које је извршење надлежан, републички орган управе упозориће га на то и утврдити рок у коме треба предузети мере да изврши, односно обезбеди њихово извршавање.

Ако се и поред упозорења и предузетих мера не обезбеди извршење савезног или републичког закона или републичког прописа, републички орган управе ће обезбедити његово извршење и о томе обавестити Извршно веће Скупштине СР Србије и извршни орган скупштине општине. Извршно веће Скупштине СР Србије може покренути поступак оцењивања рада и утврђивања одговорности општинског органа управе, односно функционера који тим органом руководи.

11. У обезбеђивању извршавања савезних и републичких закона и других републичких прописа, републички органи управе имају права и дужности:

1) да надлежном општинском органом управе дају обавезне инструкције за извршавање закона и за вршење послова за које су обавезани законом и другим актима и да непосредно контролишу њихово извршавање;

2) да непосредно или преко другог органа изврше инспекцијски или други управни посао из надлежности органа општине ако их ти органи не врше;

3) да у вршењу управног надзора или другог управног посла могу покренути поступак код надлежног општинског органа управе ради утврђива-

00359319

за одговорности радника општинског органа, укључујући послове и задатке не обавља законито, самовољно и уредно;

4) да траже извештаје, обавештења и податке о извршавању закона и других прописа.

12. Укида се члан 296. Устава СР Србије.

Тачком 1. допуњује се Глава IX и замењује члан 294; тач. 2—8. замењује се чланом 295, тачком 9. замењује се члан 309. став 2; тачком 10. допуњује се Глава IX и тачком 11. замењује се члан 311. Устава СР Србије.

АМАНДМАН XXXII

Република, у складу са својим правима и дужностима утврђеним Уставом, преко републичких органа и организација:

1. Уређује облигационе односе.

Тачком 1. замењују се речи: "уређује облигационе и уговорне односе" у члану 299. став 1. тачка 3. Устава СР Србије.

2. Утврђује услове стамбене изградње и њеног финансирања, управљања, коришћења и привређивања становника и стамбеним зградама.

Тачком 2. замењују се речи: "као и о стамбеној изградњи и њеном финансирању, управљању, коришћењу и привређивању становника и стамбеним зградама" у члану 299. став 1. тачка 3. Устава СР Србије.

3. Уређује и обезбеђује компензацију, ако се актима републичких органа нарушава Уставом утврђена равноправност организација удруженог рада у стицању дохотка на тржишту.

Тачком 3. допуњује се члан 299. став 1. тачка 4. Устава СР Србије.

4. Уређује и организује службу јавне безбедности.

Тачком 4. допуњује се члан 299. став 1. тачка 10. Устава СР Србије.

АМАНДМАН XXXIII

Република, јединствено за целу територију Републике, преко републичких органа:

1. Уређује и обезбеђује: употребу и заштиту дрвета, заставе и знаме Социјалистичке Републике Србије и основну садржину и заштиту јавних исписа; службу употребу српскохрватског језика и његових писма — Бирманске и латвијске, као и начел и услове примене њих у јавној употреби; равноправну службу и јавну употребу српскохрватског језика и језика и писма народности, на подручјима на којима живе поједине народности; заштиту од загађивања земљишта која је од интереса за целу Републику и врши надзор над спровођењем тих прописа;

2. уређује:

1) појам брака и основне услове за закључивање, основе престанка брака и основна права и дужности брачних другова;

2) предмет и основна начела наслеђивања, основне позивања на наслеђе и друге основне услове преласка заоставштине на наследнике;

3) основна права, дужности и међусобне односе родитеља и деце и основне односе између усвојилаца и усвојеника;

4) садржину својине и границе права својине, осталих стварних права и других интереса који се односе на остваривање ових права; основне ствари, организација и престанка својине и других стварних права; основне услове под којима може постојати право својине, односно друга стварна права на непокретностима; садржину и начелна правила евиденције непокретности и права на њима; предмет непокретности;

5) врсте и основне услове за расписивање и спровођење јавних зајмова;

6) режим вода и биланс вода, који су од интереса за целу Републику, заштиту од штетног дејства вода и заштиту вода;

7) заштиту живота и здравља људи од заразних болести чије је спречавање и сузбијање од интереса за целу Републику;

3. уређује:

1) у складу са основама система народне одбране и основама планова и припремних мера за одбрану земље, народну одбрану од интереса за Републику као целину и стара се о спровођењу тих прописа; права и дужности друштвено-политичких заједница у остваривању система народне одбране од интереса за Републику као целину; права и дужности радних људи и грађана, организација удруженог рада, месних заједница и других самоуправних организација и заједница, друштвено-политичких организација, друштвених организација и удружења грађана у припремама за одбрану и за рад у случају непосредне ратне опасности, у рату и у другом ванредним приликама, којима се обезбеђује организовање и функционисање јединственог система народне одбране на целој територији Републике;

2) припремање привреде и друштвених делатности за производњу и вршење услуга од посебног значаја за народну одбрану за Републику као целину у случају непосредне ратне опасности и у рату;

3) планирање народне одбране, којим се обезбеђује јединствени развој народне одбране, утврђивање јединствене процене, садржај плана одбране Републике и усклађивање планова одбране у Републици као целини;

4) организовање, припремање, развој и руковођење територијалном одбраном од интереса за Републику као целину и односе републичких и покрајинских органа у руковођењу територијалном одбраном;

5) основе за организовање и припремање цивилне заштите и међусобне односе у руковођењу цивилном заштитом;

6) критеријуме за распоред и мобилизацију људства и материјалних средстава за потребе народне одбране од интереса за Републику као целину;

7) руковођење општенародним отпором у рату и односе републичких и покрајинских органа у организовању и руковођењу општенародном отпором у Републици као целини;

8) робне резерве од интереса за Републику као целину за случај рата;

4. уређује:

1) заштиту уставом утврђеног поретка (државна безбедност) од интереса за Републику као целину, у складу са основама система заштите Уставом СФРЈ утврђеног поретка и обезбеђује усклађивање рада служби државне безбедности од интереса за Републику као целину; политичку контролу законитости рада служби државне безбедности и обезбеђује остваривање те контроле над обављањем послова државне безбедности од интереса за Републику као целину;

2) услове и начелно организовање и вршење послова и заштите уставом утврђеног поретка на целој територији Републике или делу те територије, када посебни разлози безбедности Републике то захтевају ради сузбијања активности усмерених на подривање и рушење уставом утврђеног поретка;

3) основе система јавне безбедности и обезбеђује усклађивање рада служби јавне безбедности на сузбијању криминалних дела пропаганда и прева грађана којима се угрожава равноправност

00359320

народа, народности или етничке групе, најсложенијих кривичних дела која се врше на штету друштвене имовине, кријумчарења дроге, оружја и муниције, експлозива и других опасних материја, као и на спречавању нарушавања или успостављању у већем обиму нарушеног јавног реда и мира, којима се утрђује суверенитет, равноправност и национална слобода, независност, територијална целокупност, систем народне одбране, безбедности и друштвене самозаштите, као заједнички интереси радних људи и грађана, народа и народности у Републици; обезбеђује спровођење савезних прописа о режиму прелажења преко државне границе и о контроли путничког саобраћаја преко државне границе;

4) облике и начин остваривања сарадне, обавештавања и договарања у области државне и јавне безбедности између републичких органа, покрајинских и других органа у покрајинама;

5. уређује: врсте, садржину и начин вођења каталожних књига; правни положај верских заједница и услове за њихово деловање; услове и начин удруживања радних људи и грађана у друштвене организације и удружења грађана и услове за јавно окупљање грађана; систем образовања и оспособљавања кадрова за потребе органа унутрашњих послова;

6. уређује основе система друштвене самозаштите;

7. уређује: кривичне санкције за малолетнике, условну осуду са заштитним надзором и условни отпуст; одређује кривична дела против живота и тела, слобода и права човека и грађанина, самоуправљања, радних односа, части и угледа, достојанства личности и морала, брака и породице, здравља људи и човечког средина, привреде, имовности, опште сигурности људи и имовности, безбедности јавног саобраћаја, правосуђа, јавног реда и правног саобраћаја, службене дужности; као и кривична дела против других слобода, права и односа утврђених овим уставом или републичким законом који се јединствено примењује на целој територији Републике; одређује привредне преступе и прекршаје којима се повремено примењују прописи који се јединствено примењују на целој територији Републике; услове, одговорност и санкције за прекршаје; општа правила о примени васпитних мера и кажњавању малолетника; основна начела поступка и застарелост за прекршаје.

Покрајинским законом уређују се кривична дела специфична за аутономну покрајину, која нису уређена републичким законом који се јединствено примењује на целој територији Републике;

8. уређује: основе установљања и састава редонних судова, основе за избор и престанак судијске функције и основе о образовању јавних тужилаштва и именовану и престанку функције јавног тужиоца; поступак пред Врховним судом Србије о индивидуалним спорним и исцрпним социјалистичке Републике Србије и аутономне покрајине, као и исцрпним аутономних покрајина; утирује и обезбеђује јединствено примено републичких закона од стране судова у Републици;

9. уређује начин усклађивања остваривања међуполитичке сарадне аутономних покрајина са органима Социјалистичке Републике Србије;

10. уређује и организује прикупљање, евидентирање и обраду статистичких и других података о стању у појединим областима друштвеног живота, о стању и кретању стабилности, о економским и другим појавама, о остваривању међународне сарадне, као и других података од интереса за Републику као целину;

11. уређује: основе система основног и усмереног образовања — класификацију занимања и ступњеве образовања, врсту и обим знања и стручне оспособљености који ће се на њима стицати и услове за њихово стицање; основе за обраду библиотечног материјала и за образовање, оспособљавање и усавршавање радника за обављање библиотечке делатности; основе система заштите и коришћења културних добара и утврђује културна добра од изузетног значаја за целу Републику; опште услове за обављање делатности јавног информисања и заштите друштвеног интереса у обављању ових делатности; основе система здравствене заштите;

12. уређује:

1) поступак припремања и доношења и садржину друштвеног плана СР Србије, која обухвата и развојну и економску политику од заједничког интереса која се остварује у Републици као целини;

2) поступак припремања и доношења и садржину просторног плана СР Србије, која обухвата и организацију, уређење, коришћење и заштиту простора од заједничког интереса за Републику као целину;

13. уређује:

1) опште услове и начин оснивања радних организација од стране радних људи и грађана, односно грађанских правних лица и самосталног организовања и обављања делатности личног радом средствима у својој грађани;

2) систем пореза и доприноса — извори, врсте, обвезаници, основнице, врсте стога — рад уједињавања услова припремања и остваривања равноправног економског положаја радних људи и грађана;

3) опште услове и начин удруживања у задруге;

4) опште услове и начин стицања дохотка по основу давања на коришћење другом стамбене зграде или стана, средства рада, пословне зграде или пословне просторије;

5) друштвени систем информисања од интереса за Републику као целину;

6) начела о коришћењу земљишта и стварно у општој употреби и односима у тој области;

7) систем заштите и унапређивања животне средине од интереса за Републику као целину;

14. уређује оснивање сукоба републичких и покрајинских закона (колизионе норме) и сукоба надлежности између органа у СР Србији, осим сукоба надлежности органа на територији једне покрајине;

15. уређује права и дужности странака која се не уређују савезним законима и обезбеђује извршавање савезних и републичких закона и других прописа у тој области;

Овим амандманом замењују се одговарајући делови и допуњавају одредбе члана 300. и замењује члан 423. Устава СР Србије.

АМАНДМАН XXXIV

1. Друштвеном планом СР Србије, у условима деловања тржишних законитости и економске самосталности организовања удруженог рада, полазећи од самоуправно утврђених заједничких интереса и исказа у организацијама удруженог рада и другим самоуправним организацијама и заједницама, уживе друштвено-политичким заједницама, заједничке развојне и економске политике Југославије, определена утврђених аутономним друштвеним планом Републике, политичке регионалног развоја и подстицања буџет развоја привредно-индустријалних подручја у СР Србији и

00359321

од научних и стручних саопштења и на њима заснованим оценама о условима и могућностима развоја, утврђује се заједничка развојна и економска политика и уопште привредни и друштвени развој.

Друштвени план СР Србије садржи развојну и економску политику од заједничког интереса која се остварује у Републици као целини, а у оквиру ње: основне правце и заједничке циљеве и задатке друштвено-економског развоја у појединим областима, подстицање удруживања рада и средстава, заштиту и унапређивање човекове средине, економске и друге мере за подстицање остваривања те политике, као и договорно утврђена питања развојне и економске политике од заједничког интереса.

Друштвеним планом СР Србије утврђују се економске и друге мере, односно смернице и оквири за доношење мера економске политике и других мера које, у складу са својим правима и дужностима и усаглашеним интересима, доноси органи Републике, односно органи аутономних покрајина, ради спровођења утврђене развојне и економске политике од заједничког интереса која се остварује у Републици као целини и стварања услова за складан и стабилан привредни развој.

2. Просторним планом СР Србије, у складу са природним и друштвеним могућностима и потребама и дугорочним циљевима друштвено-економског развоја, утврђује се основа просторне организације територије Републике као целине и усмерава просторни развој.

Просторни план СР Србије садржи заједничке интересе и циљеве и политику просторног развоја, уређење, коришћење и заштиту простора целе територије Републике и договорно утврђена питања од значаја за Републику као целину.

3. Законом о друштвеном и просторном плану СР Србије уређују се поступак припреме и доношења, садржина, унапређивање и усаглашавање развојне и економске политике од заједничког интереса која се остварује у Републици као целини и заједничких интереса, циљева и политике организације, уређења, коришћења и заштите простора од заједничког интереса за Републику као целину.

4. Овим амандманом замењује се члан 305. Устава СР Србије.

АМАНДМАН XXXV

1. Република се стара о обезбеђењу материјалних и других услова за подстицање брзог привредног развоја и за јачање материјалне основе неопходних друштвених делатности на привредно недовољно развијеним подручјима, осим у аутономним покрајинама.

Подстицање развоја привредно недовољно развијених подручја врши се у складу са условима општег развоја Републике.

Република утврђује критеријуме за одређивање привредно недовољно развијених подручја, изворе ордества и начине подстицања брзог развоја тих подручја и облик организовања преко кога се остварује политика у овој области.

2. Овим амандманом замењује се члан 306. Устава СР Србије.

АМАНДМАН XXXVI

1. Народна банка Србије је уставна јединствена монетарни систем која, у складу с Уставом СФРЈ, спроводи заједничку монетарну и девизну политику и заједничке основне кредитне политике.

Народна банка Србије, у оквиру својих права и дужности, одговорна је за стабилност валуте, за општу ликвидност плаћања у земљи и према иностранству и за спровођење заједничке монетарне и девизне политике и заједничких основа кредитне политике.

Народна банка Србије самостално, у оквиру својих права и дужности, извршава савезним законом или другим савезним прописом, односно општим актом, утврђене мере којима се остварују циљеви и задаци заједничке монетарне и девизне политике и заједничких основа кредитне политике. Пословне банке и друге финансијске организације дужне су да се придржавају одлука које Народна банка Србије доноси ради остваривања те политике.

Народна банка Србије дужна је да у спровођењу заједничке монетарне и девизне политике и заједничких основа кредитне политике поступа у складу са одлукама и мерама које доноси Савет гувернера Народне банке Југославије.

Народна банка Србије не може се бавити делатношћу пословних банака.

Народна банка Србије, у складу с уставом и законом, у оквиру заједничке монетарне политике и заједничких основа кредитне политике, предлаже Скупштини СР Србије кредитну политику Републике, прописе и друга општа акта у тој области и одговорна је за то Скупштини СР Србије.

Народна банка Србије и народне банке аутономних покрајина усклађују предлажују и обезбеђују спровођење кредитне политике о питањима којима се доприноси остваривању развојне и економске политике од заједничког интереса која се остварује у Републици као целини, утврђене друштвеним планом СР Србије.

Мерама за спровођење заједничке монетарне и девизне политике и заједничких основа кредитне политике не може се нико довести у неправоправан положај у погледу обављања делатности и стицања дохотка.

Тачком 1. замењује се члан 307. Устава СР Србије.

2. У вршењу политичке контроле над радом Народне банке Србије, Скупштина СР Србије може увенути или покритички прописи и други општи акт Народне банке Србије који није у складу с овим уставом, законом и другим прописом или другим општим актом који је она доносила.

Тачком 2. допуњује се Део термин Гласа Х. одлазак 3. Устава СР Србије.

АМАНДМАН XXXVII

1. Социјалистичка Република Србија, у оквиру утврђене спољне политике и међународних уговора СФРЈ, остварује сарадњу са органима и организацијама страних држава и са међународним организацијама.

Социјалистичка Република Србија остварује међународну политичку, економску, културну, просветну, научну, техничку и другу сарадњу од интереса за радне људе и грађане, народе и народности, организације удруженог рада и друге самоуправне организације и заједнице у Републици.

2. Социјалистичка Република Србија остварује међународну сарадњу од интереса за Републику као целину у односу на: представљање привредних, научних, културних, просветних, спортских и других достигнућа којима се Република као целина представља у иностранству; заштиту права и интереса радних људи и грађана Социјалистичке Републике Србије у иностранству; задовољавање интереса и унапређивање сарадње са исељеницима из Социјалистичке Републике Србије; оо-

00359322

стварање права припадника српског народа који као национална мањина живе у суседним земљама; споменике културе и спомен обележја у другим државама, који су од интереса за историју и културу српског народа; очување и развој природних и радом створених вредности човекове средине и уређивање простора; пограничну сарадњу са суседним земљама.

У наведеном областима аутономне покрајине остварују међународну сарадњу у оквиру међународне сарадње Социјалистичке Републике Србије.

У наведеном областима општинске, градске заједнице, организације удруженог рада и друге самоуправне организације и заједнице у Републици, остварују међународну сарадњу у оквиру међународне сарадње Социјалистичке Републике Србије.

3. Аутономне покрајине усклађују остваривање своје међународне сарадње са органима Социјалистичке Републике Србије.

4. Тачком 1. замењује се члан 313. ст. 1. и 2., а тач. 2. и 3. допуњује се Део други, Глава IX Устава СР Србије.

АМАНДМАН XXXVIII

1. У СР Србији се усклађује позитива пореза и доприноса коју, у оквиру својих права и дужности, утврђују Република и аутономне покрајине.

Тачком 1. замењује се члан 315. Устава СР Србије.

2. Послове у области извршавања обавеза плаћања одређених пореза и других доприноса, односно доприноса одређеног обавезника утврђеног законом, обављају службе друштвених прихода као друштвене службе.

Службе друштвених прихода раде на основу закона и других прописа и одговорне су, у складу са законом, за њихово примењивање.

Тачком 2. допуњује се Део други, Глава I Устава СР Србије.

АМАНДМАН XXXIX

1. Скупштина СР Србије, као основни носилац права и дужности Републике, непосредно и искључиво:

1) доноси друштвени и просторни план СР Србије;

2) разматра ишлешња и предлоге Уставног суда Србије о остваривању уставности и законности пред тим судом и ишлешње Уставног суда Србије о томе да ли је покрајински устав у супротности са Уставом СР Србије;

3) разматра и одлучује о питањима остваривања међународне сарадње Републике у областима утврђеном овим уставом;

4) врши политичку контролу над радом Народне банке Србије;

5) бира и разрешава судије редовних судова и именује и разрешава једног тужиоца, осим судија и једног тужиоца у аутономној покрајини.

Тачком 1. допуњује се члан 317. став 1. Устава СР Србије и замењује тачка 3) истог става.

2. Скупштина СР Србије, као орган друштвеног самоуправљања разматра: питања од заједничког интереса за организације удруженог рада и друге самоуправне организације и заједнице и за наредно самоуправно повезивање и удруживање у Републици као целима; питања од интереса за остваривање уставног утврђених слобода, права и дужности човека и грађанина и за остваривање равноправности народа и народности у Републици; остваривање уставности и законности, као и друга питања од значаја за друштвено-економски развој и самоуправно и демократско јавноштво у Републици и о тим питањима доноси закључке и друге одговарајуће акте.

У разматрању ових питања Скупштина СР Србије остварује сарадњу са скупштинама аутономних покрајина, скупштинама међуопштинских регионалних и градских заједница, Скупштином града Београда, скупштинама општина, заните-сованим организацијама удруженог рада и другим самоуправним организацијама и заједницама о питањима која су од интереса за њих.

Тачком 2. допуњује се Глава X одељак 1. и замењује члан 338. став 1. Устава СР Србије.

3. Делегате у Веће удруженог рада Скупштине СР Србије бирају радни људи и организацијама удруженог рада и другим самоуправним организацијама и заједницама које су повезане првенствено радом и односима у друштвеној репродукцији, у делегатској изборној јединици, непосредно и тајним гласањем, на начин утврђен законом.

У Веће удруженог рада, сразмерно броју радних људи, бирају се делегати: радних људи у организацијама удруженог рада и другим самоуправним организацијама и заједницама; радних људи који личним радом самостално у виду занимања обављају уметничку или другу културу, здравствску или другу професионалну делатност, активних војних лица и грађанских лица на служби у оружаним снагама Социјалистичке Федеративне Републике Југославије.

У веће удруженог рада, сразмерно учешћу у укупном друштвеном производу Републике, бирају се делегати: радних људи који раде у пољопривредној, занатској и другим делатностима средстава рада на која постоји право својине, радника који су код њих запослени и радника са којима удружују овој рад и средства, организовани у заједнице и друге законом одређене облике удруживања или су у односима трајнице сарадње са организацијама удруженог рада и другим облицима удруживања рада и средстава и радних људи у подординативној делатности који не образују делегатуру по основу удруживања и заједнице и друге облике удруживања рада и средстава.

Кандидате за делегате у Веће удруженог рада предлажу радни људи и њихове делегације са целе територије Републике.

Листу кандидата за делегате утврђује кандидатска конференција Социјалистичког савеза радног народа.

Тачком 3. замењују се чл. 320. и 321. ст. 1—3. Устава СР Србије.

4. Делегате у Веће општина Скупштине СР Србије бирају радни људи и грађани у делегатској изборној јединици, непосредно, општим и тајним гласањем, у складу са законом.

Делегатуру изборну јединицу за делегате у Веће општина чине радни људи и грађани у самоуправним организацијама и заједницама и друштвено-политичким организацијама из једне или више општина.

Кандидати за делегате предлажу радни људи и грађани и њихове делегације у оквиру Социјалистичког савеза радног народа.

Тачком 4. замењује се члан 322. ст. 1. и 2. Устава СР Србије.

5. О избору делегата у Друштвено-политичко веће Скупштине СР Србије извршавају се радни људи и грађани на основу листе кандидата, непосредно, општим и тајним гласањем.

Друштвено-политичке организације у оквиру Социјалистичког савеза радног народа Србије доносили су утврђују листу кандидата за делегате у Друштвено-политичко веће из рада својих чланова, на основу кандидатског поступка у коме учествују чланови у оснивању организационим облицима делатности ових организација.

Тачком 5. замењује се члан 323. Устава СР Србије.

00359323

6. Скупштина СР Србије и окупштине социјалистичких аутономних покрајина, у остваривању непосредне сарадње и договарања у појединим областима из самосталне надлежности могу утврђивати заједничке основе за уређивање односа у појединим областима, образложити заједничка тела и остваривати друге облике сарадње ради усклађивања програма развоја у појединим областима.

Тачком 6. допуњује се Глава IX Устава СР Србије.

7. Председник Скупштине СР Србије прогласила указом републичке законе.

Тачком 7. допуњује се члан 353. и укида одговарајући део члана 368. Устава СР Србије.

8. Скупштина СР Србије пре одлучивања о актима и питањима од општег значаја за разне људе и грађане, организације удруженог рада и друге самоуправне организације и заједнице, затражиће мишљења о тим актима и питањима од заинтересованих републичких самоуправних организација и заједница и скупштина општина.

У поступку доношења закона и других аката који се примењују на целој територији Републике, Скупштина СР Србије затражиће мишљења од скупштине аутономних покрајина, заузети став о њима и обавестити скупштине аутономних покрајина.

Тачком 8. замењује се члан 338. ст. 2. и 3. Устава СР Србије.

АМАНДМАН XL

1. У остваривању кадрове политике у органима Републике води се рачуна о заступљености припадника народа и народности са територије целе Републике, у складу са положајем и надлежностима тих органа.

Тачком 1. допуњује се Део III Устава СР Србије.

2. Председник Председништва СР Србије и председник и потпредседник Скупштине СР Србије бирају се на четири године и не могу бити бирани два пута узастопно на исту функцију.

Председник већа Скупштине СР Србије бира се на четири године и не може бити биран два пута узастопно на исту функцију.

Тачком 2. замењује се Амандман III тачка 1. ст. 2. и 3. на Устав СР Србије.

3. Председник Уставног суда Србије бира се из реда судија тог суда на четири године и не може бити поново биран на исту функцију.

Тачком 3. замењује се Амандман IV тачка 1. став 2. на Устав СР Србије.

АМАНДМАН XLI

1. Веће удруженог рада самостално претреса и одлучује о: питањима стицања и расподеле дохотка; издавању дела дохотка за заједничке и општедруштвене потребе; пензијском и инвалидском осигурању радника; положају ор. инвалида удруженог рада; удруживању организација удруженог рада; правима и дужностима радника у удруженом раду; питањима и односима из области привреде и финансија, осим о оних о којима одлучује равноправно са другим већима Скупштине СР Србије; другим питањима и односима од интереса за раднике и друге разне људе у удруженом раду о којима не одлучује равноправно са другим већима Скупштине СР Србије.

2. Веће општина самостално претреса и одлучује о: уређивању и коришћењу приватног земљишта и ствари у његовој употреби; организацији мачних заједница и самоуправљању у њима; општинској: градњи општина; књижевним издањима;

личној карти; пребивалишту и боравишту грађана; личним именима и пружању услуга и обезбевању грађана; пречеру и катастру земљишта; заштити бораца и војних инвалида, чланова породица палих бораца, активних учесника предратних револуционарних покрета у земљи и иностранству, жртава фашистичког терора и цивилних инвалида рата и другим питањима од интереса за разне људе и грађане у општини осим о оних питањима и односима о којима одлучује равноправно са другим већима Скупштине СР Србије.

3. Друштвено-политичко веће самостално претреса и одлучује о: заштити уставом утврђеног поретка (државна безбедност); републичком држављанству; удруживању грађана; правном положају вероких заједница и другим питањима остваривања развоја и заштите социјалистичког самоуправног система осим о оних питањима и односима о којима одлучује равноправно са другим већима Скупштине СР Србије.

4. Сва већа Скупштине СР Србије у равноправном делокругу претресају и одлучују о: спољној политици, међународним односима и остваривању међународне сарадње Републике; систему друштвеног планирања, друштвеном и просторном плану; систему финансирања друштвено-политичких заједница и систему извора и врста прихода оних заједница; остваривању уставног положаја и равноправности народа и народности; кривично-правној заштити и друштвеној заштити самоуправних права и друштвене својине; народној одбрани и друштвеној самозаштити; образовању и васпитању; науци; култури и физичкој култури; здравственој заштити; социјалној заштити; друштвеној бризи о деци; организацији и раду органа управе и правосудних органа и других органа у Републици; делегатском изборном систему; Пословнику Скупштине СР Србије; избору и разрешењу: председника и чланова комисија и других тела Скупштине СР Србије, председника и судија редовних судова; именовану и разрешењу: јавних тужилаца, функционера који руководе организацијима које врше послове од интереса за Републику, републичког друштвеног правобраниоца самоуправљања, као и других функционера и чланова органа за које је то одређено законом.

5. Веће удруженог рада и Веће општина у равноправном делокругу претресају и одлучују о: републичком буџету и завршном рачуну; својинско-правним и облигационим односима; питањима и односима у стамбеној и комуналној области и урбаности; развоју привредно недовољно развијених подручја; запошљавању; политичким цела; осигурању животне и лана; заштити природе и чистице околине.

6. Веће општина и Друштвено-политичко веће у равноправном делокругу претресају и одлучују о: јавној безбедности; безбедности саобраћаја; систему прекршаја; друштвеном систему информисања и јавним информисању; браку и породичним односима; територијалној организацији друштвено-политичких заједница и удруживању општина у регионалне и градске заједнице; питањима остваривања слобода, права и дужности човека и грађанина о којима се не претреса и не одлучује у самосталном и равноправном делокругу другог већа.

7. На заједничкој седници већа Скупштине СР Србије одлучују о: промени Устава СР Србије; давању сагласности за промену Устава СФРЈ; дужности покрајинског уставног са Уставом СР Србије; промени граница Социјалистичке Републике Србије; избору и огулању делегата Скупштине СР Србије у Већу републике и покрајина Скупштине СР Србије; избору и разрешењу члана Председништва СР Србије, председника и чланова Председ-

00359324

вештва СР Србије; избору и разрешењу председника и потпредседника Скупштине СР Србије, именовану и разрешењу генералног секретара Скупштине СР Србије; избору и разрешењу председника и чланова Извршног већа Скупштине СР Србије; именовану и разрешењу републичких секретара, председника и чланова републичких комитета и других функционера који руководе републичким органима управе; избору и разрешењу председника и судија Уставног суда Србије; продужењу мандата делегата у Скупштини СР Србије.

8. Овим амандманом замењује се Амандман VIII тач. 1—3, 5—9. и 12. на Устав СР Србије.

АМАНДМАН XLII

1. Члана Председништва СФРЈ из Социјалистичке Републике Србије, бира и разрешава Скупштина СР Србије, тајном гласањем.

Кандидате за избор члана Председништва СФРЈ ~~предлаже Републичка конференција Социјалистичког савеза радног народа Србије, после спровођења претходног поступка изјашњавања у Социјалистичком савезу радног народа Југославије.~~

Скупштина СР Србије, по сопственој иницијативи, на предлог Социјалистичког савеза радног народа Србије или на предлог Скупштине СФРЈ ~~а након спроведене претходне расправе у Социјалистичком савезу радног народа Југославије, може разрешити члана Председништва СФРЈ из Социјалистичке Републике Србије, пре истека времена на које је бирао.~~

2. Овим амандманом замењују се ст. 1. и 2. и допуњује члан 356. Устава СР Србије.

АМАНДМАН XLIII

1. Председништво СР Србије:

1) разматра питања од општег значаја за Републику и предлаже њихово разматрање и решавање у Скупштини СР Србије и другим надлежним органима;

2) разматра питања која се односе на остваривање равноправности народа и народности у Републици и предлаже мере;

3) даје позивања за кривична дела одређена републичким законом;

4) додељује републичким одликовања и признања сагласно закону.

Председништво СР Србије у оквиру своје надлежности остварује сарадњу са председништвима социјалистичких аутономних покрајина о питањима која су од општег интереса за Републику као целину и предлаже решења о тим питањима.

Тачком 1. замењује се члан 359. тач. 1—3. и 8—10. Устава СР Србије.

2. Председништво СР Србије у остваривању права и дужности Републике у области народне одбране на целој територији Републике, у складу са правима и дужностима Републике у овој области: доноси план одбране Републике; даје смернице и утврђује мере за припремање привреде и друштвених делатности, за производњу и провизне услуге у случају непосредне ратне опасности и у рату и мобилности свих извора и снага за одбрану земље, за усклађивање планова и мера друштвено-политичких заједница, организација удружених рад и других самоуправних организација и заједница, друштвено-политичких организација, друштвених организација и удружених грађана за функционисање и рад у случају непосредне ратне опасности, у рату и у другим ванредним приликама; обезбеђује спрোধне мере приправности и других потребних мера које она утврди; организује и руководи општинским отпором у рату; вр-

ши и друге послове у области народне одбране у складу са овим уставом.

Тачком 2. замењује се члан 360. Устава СР Србије.

3. Председништво СР Србије, у оквиру права и дужности Републике, разматра стање заштите уставом утврђеног поретка (државна безбедност) и стање јавне безбедности и заузима ставове ради предузимања мера и усклађивања делатности у овим областима на територији Републике као целине и доноси јединствени процену стања заштите уставом утврђеног поретка Републике и мере за њено остваривање.

Кад утврди да то захтевају посебни разлози безбедности Републике, у циљу сузбијања активности усмерених на подривање или рушење уставом утврђеног поретка, Председништво СР Србије може, у складу са републичким законом, одлучити да надлежни републички орган преузме организовање извршавања или вршење одређених послова заштите уставом утврђеног поретка на целој територији или делу територије Републике, уз употребу снага и средстава органа надлежних за унутрашње послове са целе територије Републике.

Тачком 3. замењује се члан 363. Устава СР Србије.

4. Председништво СР Србије разматра стање у остваривању међународне сарадње Републике и заузима ставове ради покретања иницијативе за предлагање мера и усклађивање делатности надлежних органа у остваривању те сарадње са територији Републике као целине; утврђује програм међународне сарадње и међународних посета и начелних њиховог остваривања.

Тачком 4. замењује се члан 359. тачка 11. Устава СР Србије.

5. Председништво СР Србије одговара за свој рад Скупштини СР Србије.

Председништво СР Србије подноси извештај о свом раду Скупштини СР Србије.

Тачком 5. замењује се члан 371. Устава СР Србије.

6. Председништво СР Србије сачињавају председник и шест чланова.

Тачком 6. замењује се Амандман V тач. 1. и 2. на Устав СР Србије.

7. Скупштина СР Србије бира председника и чланове Председништва СР Србије, тајном гласањем, на основу листе кандидата коју утврђује Социјалистички савез радног народа Србије.

Тачком 7. замењује се члан 364. ст. 2. и 4. и члан 368. став 3. Устава СР Србије.

8. Члан Председништва СР Србије не може истовремено бити делегат у Скупштини СР Србије, изабрани или именовани функционер другог републичког органа.

Тачком 8. допуњује се Глава XI Устава СР Србије.

9. Престају да важе одредбе члана 336. у делу који се односи на Слукт Републике; члана 359. тачка 7. чл. 374. и 376. и Амандман III тачка 1. став 8. на Устав СР Србије.

АМАНДМАН XLIV

1. Уставни суд Србије одлучује о сагласности републичког закона с Уставом СР Србије.

Тачком 1. замењује се члан 401. став 1. тачка 1. Устава СР Србије.

2. На захтев надлежне скупштине, Уставни суд Србије може продужити рок за услађивање закона најдуже још за три месеца.

Тачком 2. замењује се члан 410. став 3. Устава СР Србије.

00359325

3. Друштвени правобранилац самоуправљања може покренути поступак пред Уставним судом Србије.

Тачком 3. замењује се члан 413. став 2. тачка 7. Устава СР Србије.

4. Предлог за измену коначног или правоснажног појединачног акта донесеног на основу закона или другог прописа и општег акта органа друштвено-политичке заједнице и самоуправног општег акта који према одлуци Уставног суда Србије није у сагласности с Уставом СР Србије или републичким законом, односно који је у супротности са савезним законом за чије су извршавање одговорни органи у Републици, може се поднети у року од шест месеци од дана објављивања одлуке у „Службеном гласнику СР Србије“, ако од достављања појединачног акта до подношења иницијативе или предлога за покретање поступка није прошло више од једне године.

Тачком 4. замењује се члан 414. став 2. Устава СР Србије.

5. Ако је покренут поступак за оцењивање уставности и законитости закона или другог прописа или другог општег акта органа друштвено-политичке заједнице или самоуправног акта за који се тврди да је истовремено противан Уставу СР Србије или републичком закону и покрајинском уставу или покрајинском закону, оцену уставности и законитости врши уставни суд аутономне покрајине, оцењујући свако сагласност закона или другог прописа или другог општег акта органа друштвено-политичке заједнице или самоуправног акта са покрајинском уставом, односно покрајинским законом.

Ако уставни суд аутономне покрајине у року од шест месеци не донесе одлуку или одлучи да је закон или други пропис или други општи акт органа друштвено-политичке заједнице или самоуправног акта сагласан покрајинском уставу, односно покрајинском закону, Уставни суд Србије наставља поступак оцењивања уставности и законитости закона или другог прописа или другог општег акта органа друштвено-политичке заједнице или самоуправног акта с Уставом СР Србије и републичким законом.

Тачком 5. замењује се члан 415. Устава СР Србије.

6. Поступак пред Уставним судом Србије и органама Уставног суда Србије уређује Уставни суд Србије.

Тачком 6. замењује се члан 421. Устава СР Србије.

7. Судија Уставног суда Србије разрешава се ове функције и пре истока мандата кад испуни услове за остваривање права на пензију утврђене законом.

Тачком 7. допуњује се Део трећи, Глема XV Устава СР Србије.

АМАНДМАН XLV

1. Врховни суд Србије:

1) одлучује, у складу са законом, о праведном правним средствима против правоснажних одлука апелационих и самоуправних судова, а против правоснажних одлука судова у аутономним покрајинама члата је републички закон;

2) одлучује о имовинским споразима између Републике и аутономне покрајине, као и о имовинским споразима између аутономних покрајина;

3) одлучује у последњем степену о пресудима судова у Републици кад је изречена смртна казна за кривична дела утврђена републичким законом.

Тачком 1. допуњује се члан 422. Устава СР Србије.

2. Републички јавни тужилац има право и дужност да даје обавезна упутства за рад јавном тужилоцу у аутономној покрајини у стварима у којима Република прогонује кривична и друга кажњива дела.

Тачком 2. допуњује се члан 423. Устава СР Србије.

АМАНДМАН XLVI

1. Закон којим се, на основу договора, уређују односи јединствено за целу територију Републике, Скупштина СР Србије доноси уз претходну сагласност скупштине аутономних покрајина. Код скупуштина једне аутономне покрајине не да сагласност, закон се не примењује на територији те аутономне покрајине.

Тачком 1. замењује се члан 301. став 4. Устава СР Србије.

2. О питањима и односима који се не уређују за целу територију Републике, одлука се сматра донетом ако је за њу гласала већина присутних делегата надлежног већа Скупштине СР Србије изабраних на територији на којој се та одлука примењује.

Тачком 2. замењује се члан 343. прва реченица Устава СР Србије.

АМАНДМАН XLVII

1. О промени Устава СР Србије одлучује Скупштина СР Србије.

2. Променама Устава СР Србије не могу се менјати положај, права и дужности аутономних покрајина утврђени Уставом СФРЈ.

3. Предлог да се приступи промени Устава СР Србије може поднети свако веће Скупштине СР Србије, најмање 30 делегата у Скупштини СР Србије. Председништво СР Србије, Извршно веће Скупштине СР Србије и скупштине аутономне покрајине.

Скупштина СР Србије, пре одлучивања о предлогу да се приступи промени Устава СР Србије, доставља тај предлог на мишљење скупштинама аутономних покрајина, разматра мишљења скупштина аутономних покрајина и о тим мишљењима заузима став.

О предлогу да се приступи промени Устава СР Србије одлучује Скупштина СР Србије, двотрећинском већином свих делегата у Скупштини СР Србије.

4. Нишрт акта о промени Устава СР Србије утврђује Скупштина СР Србије и стваља га на јавну дискусију.

5. Скупштина СР Србије, по агрореденој јавној дискусији, утврђује предлог акта за промену Устава СР Србије.

Скупштина СР Србије, пре одлучивања о предлогу акта о промени Устава СР Србије, доставља предлог на мишљење скупштинама аутономних покрајина и о тим мишљењима заузима став.

Скупштина СР Србије одлучује о предлогу акта о промени Устава СР Србије, двотрећинском већином свих делегата у Скупштини СР Србије.

00359326

6. Скупштина аутономне покрајине, приликом утврђивања мишљења о предлогу акта за промену Устава СР Србије, може да затражи од Скупштине СР Србије да се, ако Скупштина СР Србије не уовоји мишљење аутономне покрајине, одлучивање о том предлогу одложи до шест месеци. По истeku тог рока, Скупштина СР Србије одлучује о предлогу акта о промени Устава СР Србије, ако скупштина аутономне покрајине не затражи да се о предлогу тог акта одлучи на републичком референдуму.

На захтев скупштине аутономне покрајине, Скупштина СР Србије расписује републички референдум ради одлучивања о предлогу акта о промени Устава СР Србије.

Одлука на републичком референдуму сматра се донетом ако се за њу изјасни више од половине укупног броја бирача у целој Републици.

Одлука донета на републичком референдуму обавезна је.

7. Уовојену промену Устава СР Србије проглашава Скупштина СР Србије.

8. Ако промена Устава СР Србије није усвојена, предлог за промену Устава о истом питању не може се поновити пре истека једне године од дана када је предлог одбијен.

9. За спровођење промена Устава СР Србије доноси се уставни закон.

Уставни закон доноси Скупштина СР Србије на заједничкој седници ових већа, двотрећинском већином ових делегата у Скупштини СР Србије.

Уставни закон за спровођење промена Устава СР Србије проглашава Скупштина СР Србије.

Уставни закон ступа на снагу истовремено с променама Устава СР Србије.

10. Овим амандманом замењују се чл. 427—431. и Амандман VIII тачка 12. на Устав СР Србије.

АМАНДМАН XLVIII

У члану 9; у члану 11 став 2; у члану 45. став 1; у члану 114. став 1; у члану 123. став 1. и члану 134. став 1. Устава СР Србије речи: „основне и друге“ у одговарајућем падежу, бришу се.

У члану 13. став 1; у члану 16; у члану 19; у члану 20. ст. 1. и 2; у члану 95. став 1; у члану 104; у члану 272. став 4; у члану 274. став 1. и члану 152. став 5. Устава СР Србије, речи: „основна“ у одговарајућем падежу, брише се.

У другој реченици члана 124. став 2. речи: „разне организације и сложене“ и реч: „основне“, бришу се; у члану 249. став 1. речи: „основних организација удруженог рада“ и речи: „о организацији и издвајању основних организација удруженог рада“, бришу се.

АМАНДМАН XLIX

За спровођење Амандмана IX—XLVIII на Устав Социјалистичке Републике Србије доноси се уставни закон.

Уставни закон доноси Скупштина СР Србије двотрећинском већином ових делегата у савном већу Скупштине СР Србије.

Уставни закон за спровођење Амандмана IX—XLVIII на Устав Социјалистичке Републике Србије проглашава се и ступа на снагу истовремено с Амандманом IX—XLIX на Устав Социјалистичке Републике Србије.

121

На основу Амандмана XLIX на Устав Социјалистичке Републике Србије.

Скупштина Социјалистичке Републике Србије, на седницама Већа удруженог рада, Већа општине и Друштвено-политичког већа 28. марта 1989. године, донела је

ОДЛУКУ

О ПРОГЛАШАЊУ УСТАВНОГ ЗАКОНА ЗА СПРОВОЂЕЊЕ АМАНДМАНА IX ДО XLVIII НА УСТАВ СОЦИЈАЛИСТИЧКЕ РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ

Проглашава се Уставни закон за спровођење Амандмана IX до XLVIII на Устав Социјалистичке Републике Србије, који је усвојила Скупштина Социјалистичке Републике Србије на седницама Већа удруженог рада, Већа општине и Друштвено-политичког већа 28. марта 1989. године.

РС број 19

У Београду, 28. марта 1989. године

Скупштина Социјалистичке Републике Србије

Председник
Већа удруженог рада, Председник Скупштине,
Јован Николић, с. р. др Борислав Јовић, с. р.

Председник
Већа општине,
Драган Николић, с. р.

Председник
Друштвено-политичког
већа,
Живојин Радојевић, с. р.

122

УСТАВНИ ЗАКОН

ЗА СПРОВОЂЕЊЕ АМАНДМАНА IX ДО XLVIII НА УСТАВ СОЦИЈАЛИСТИЧКЕ РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ

Члан 1.

Амандмани IX до XLVIII на Устав Социјалистичке Републике Србије (у даљем тексту: Амандмани) примењују се од дана када их прогласи Скупштина Социјалистичке Републике Србије, ако за примену појединих њихових одредаба није овим законом другачије одређено.

Члан 2.

Разне организације и основне организације удруженог рада у њиховом саставу и сложене организације удруженог рада и друге самоупрне организације и заједнице, у складу са онај самоуправна општа акта с Амандманом до 31. децембра 1991. године.

Члан 3.

Одредбе Амандмана XXVIII које се односе на образложење делегација и избор чланова делегација и делегата за већа скупштина друштвено-политичких заједница примењују се од избора у 1990. години.

00359327